

ZÁPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

TR
SK TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

ZÁPADOSLOVENSKÉ
MÚZEUM
V TRNAVE

Zaujímavosti a novinky zo života múzea

Ročník: 9

2. číslo

júl - december 2025

Nepredajné

ISSN 2453-9686

Adventný vianočný čas – čas načerpania nových síl

Rok 2025 sa pomaly blíži k záveru a nastáva čas očakávania radostí a tajomstiev čarovného adventu spojeného s príchodom najkrajších sviatkov v roku. Vianoce mnohí z nás vnímajú ako prechod do oddychovej a bezpečnej zóny domova, keď nemusíme nič riešiť, vybavovať ani byť za niečo zodpovední. Len oddychovať a vnímať blízkosť tých najbližších. Z vlastnej skúsenosti vieme, že najlepšie chuť zaslúžený oddych po dobre vykonanej práci.

Výsledkom vysokého pracovného nasadenia v našom múzeu je okrem odbornej práce aj množstvo popularizačných a vzdelávacích programov určených pre široké vrstvy návštevníkov. V letných mesiacoch sme rozbehli staronový formát praktických workshopov s odbornými pracovníkmi múzea. Na úspešný projekt Mladého archeológa sme nadviazali projektom Mladý paleontológ, v ktorom si deti vyskúšali ťažkú a trnitú prácu s dlátom a kladivkom pri rozbíjaní sadrových odliatkov. Odmenou im boli nájdené vzorky skamenelín a minerálov. Detskí účastníci workshopu si priblížili prácu paleontológa v teréne, na vlastnej koži si vyskúšali hľadanie skamenelín, preskúmali drobné mikrofosílie a jemné detaily pod digitálnym mikroskopom. Nemalú pozornosť si počas prázdnin vyslúžili interaktívne prehliadky múzea so sestrou Klárou po pôvodných pivničných priestoroch, statočným Rimanom a odvážnym trnavským cechmajstrom Štefanom po expozíciách múzea, ktoré boli cielene pripravené pre letné tábory. Pre školy sme pri-

pravili hravú vzdelávaciu aktivitu k prírodovednej výstave Kde bolo, tam bolo... Skryté poklady Slovenska. Počas komentovaného sprievodu sa deti dozvedeli zaujímavosti o rozmanitých biotopoch, na ktoré sú naviazané mnohé chránené druhy slovenskej fauny. S využitím digitálnej lupy nahliadli na skryté detaily a prehliadanú krásu drobných živočíchov. Na záver si získané poznatky otestovali vyplnením pracovného listu.

Pre žiakov druhého stupňa základných škôl sme od septembra znovu naštartovali vzdelávací hraný projekt živých expozícií. Po úspešnej monodráme o živote Mikuláša Schneidra Trnavského sme v Múzeu knižnej kultúry realizovali stretnutie s Antonom Bernolákom prostredníctvom rozprávania so súčasníkom – študentom o jeho vízií uzákonniť spisovnú slovenčinu. Nezabudli sme ani na Dni európskeho kultúrneho dedičstva, ktorých nosnou témou v tomto roku bolo Architektonické dedičstvo. Okná do minulosti, dvere do budúcnosti. Téma boli venované prehliadky historických budov Západoslovenského múzea. Prvá bola odprezentovaná budova bývalého klariského kláštora a následne Dom hudby Mikuláša Schneidra Trnavského. Najväčší záujem vo verejnosti vzbudila prednáška Mgr. Ivany Kvetánovej, PhD. o archeologických nálezoch na Katarínke, resp. Kostole a kláštore sv. Kataríny Alexandrijskej pri Dehticiach, ktorá prebehla v Kostole Nanebovzatia Panny Márie. Výnimočne sme si v tomto roku 15. augusta v menova-

nom kostole uctili jeho patrocínium slávnostným koncertom Rímskokatolíckeho cirkevného hudobného spolku sv. Mikuláša v Trnave.

Mesiac október sa niesol v znamení troch zaujímavých projektov, ktoré boli výsledkom intenzívnej spolupráce nášho múzea s rôznymi kultúrnymi inštitúciami. Prvou bola vernisáž výstavy Ryszard Kaja: Poľsko – Od Baltiku po Tatry, ktorou v spolupráci s Poľským inštitútom v Bratislave trnavskému publiku predstavujeme výber plagátov legendárneho poľského grafika, plagátového dizajnéra a scénografa Ryszarda Kaju. V posledný októbrový deň sme spolu so Slovenským technickým múzeom – Múzeom dopravy v Bratislave, Štátnym archívom v Trnave, Mestom Trnava a spoločnosťou Arriva Trnava, a. s. otvorili výstavu 100 rokov mestskej hromadnej dopravy v Trnave. Odborným garantom a kurátorom bol Mgr. Michal Jajcaj.

Nový formát spolupráce predstavuje projekt Dvere kultúry dokorán, v ktorom všetky kultúrne inštitúcie Trnavského

samosprávneho kraja prinášajú rozmanité podujatia spájajúce naprieč generáciami rôzne témy. Naše múzeum nadstavilo témy s návratom do minulosti: Ako sme sa obliekali, Ako sme cestovali a v závere roka sme rozvoňali/rozvoniam múzeum vianočnou témou Ako sme (sa) hostili.

Prvá adventná nedeľa tradične patrí k vyhľadávaným akciám nášho múzea. V tomto roku sa vo vianočne vyzdobených stánkoch predstavili remeselníci - keramikár, perníkárka, včelár a paličkárky. Pre rodičov s deťmi boli určené stánky s ručne pripravovanými vianočnými drevenými ozdôbkami, maľovanými šálkami či malými betlehemami. Vianočnú atmosféru umocnilo Divadlo Spozna Voza s rozprávkou Vianočný zázrak. Záver patril koncertu Ensemble Thesaurus Musicum s názvom *Musica Divina* (Božská hudba), ktorý zaviedol poslucháča do obdobia baroka. Zazneli svetské a duchovné skladby talianskych a francúzskych autorov. Vyvrcholením tohtoročnej sezóny je otvorenie výsta-

vy, záštitu nad ktorou prijalo japonské veľvyslanectvo, s názvom Jemné ako chryzantémy – umenie, ktoré spojilo dva svety. Ukážka predmetov japonskej a čínskej proveniencie pochádza z cestovateľských expedícií šľachtickej rodiny Ziči z blízkyh Voderád. V spolupráci so Spolkom sv. Vojtecha v Trnave, prevažne ktorého sú spomínané predmety majetkom, sa podarilo vykúzlif architektonicky verné zobrazenia sveta japonských samurajov a čínskeho porcelánového umenia. Neoddeliteľnou súčasťou výstavy bude počas celého jej trvania dielňa pre deti zariadená v orientálnom štýle s workshopmi zameranými na bojové umenie Japonska a Číny, techniku písanie, jedenia paličkami a tiež skladaním japonských origami z papiera. V nasledujúcom roku sa tejto téme budeme venovať sériu vybraných prednášok, workshopov a degustácií pre dospelých.

Verím, že počas vianočných sviatkov pracovníci nášho múzea načerpajú plnú náruč nových síl, aby sme vám v nasledujúcom roku boli rovnako plnohodnotnými kultúrными partnermi ako v ostatnom období. Zároveň sa tešíme na nové zážitky v našom a tiež vo vašom múzeu, ktoré si budete môcť v plnom zdraví

a radosti užívať spolu s nami v našej múzejnej komunite.

L. Duchoňová

Festival múzeí

Dňa 30. septembra 2025 sa delegácia Západoslonského múzea v Trnave v zložení Lucia Duchoňová – riaditeľka, Barbora Drozdová – reštaurátorka a Adriána Takáčová – vedúca prezentačného oddelenia zúčastnila 20. ročníka Festivalu múzeí na Slovensku, ktoré od roku 2005 pripravuje Zväz múzeí na Slovensku (ZMS) a je venované samotným múzejníkom. Ideou podujatia je stretnutie sa s kolegami a zdieľanie svojich výsledkov za uplynulý rok. V roku 2025 sa ZMS po ročnej prestávke rozhodol uskutočniť podujatie v spolupráci s Múzeom Spiša v Spišskej Novej Vsi a Košickým samosprávnym krajom v priestoroch Francúzskeho parku, kaštieľa,

letohrádku Dardanely a polyfunkčného kultúrneho objektu Kúria Zuzana v Markušovciach. Nosná téma tohoročného festivalu bola - Tradície inšpirujú inovácie - príklady dobrej praxe. Práve komplex, v ktorom festival prebiehal, je jedným z takých príkladov. Na festivale sa počas dvoch dní prezentovalo 32 slovenských múzeí, odborné komisie ZMS a ďalšie spolupracujúce firmy a inštitúcie. Pri príležitosti 20. ročníka Festivalu múzeí na Slovensku pripravila Slovenská pošta a. s. príležitostnú poštovú pečiatku, ktorú mali návštevníci k dispozícii spolu s filatelistickými produktami v prezentačnom stánku Poštového múzea priamo v areáli. Na záver prebehlo slávnostné udeľovanie cien Zlatá medaila ZMS a Cena Z. Z. Stránskeho, ktoré si odnieslo Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi. Zúčastnení múzejníci sa po nádhernom koncerte v podaní Tatiany Hajzušovej (soprán), Titusza Tóbisza (tenor) a Júlie Grejtákovej (klavír) stretli v družných debatách na záverečnej recepcii.

L. Duchoňová

Ocenenie

Dňa 30. októbra 2025 v rámci celoslovenskej súťaže v etnologickom výskume s názvom Mjartanovo Sebe-

dražie, ktorú organizovalo Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi, bola etnologicke múzea a autorke knihy Mgr. Anete Vlčkovej udeľená Cena Jána Mjartana (hlavná cena) za publikáciu *Krehké svety, maľby na skle v Západoslonskom múzeu v Trnave*. Ocenená bola za najvyššiu úroveň vedeckej a popularizačnej práce z oblasti tradičnej výtvarnej kultúry, za kvalitné metodologické spracovanie témy malieb na skle a reprezentatívny dizajn publikácie. Kniha vyšla na sklonku roka 2024 v náklade 200 ks ako edícia Západoslonského múzea v Trnave. Jej vydanie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia. Etnologická múzea Aneta Vlčková sa spracovaním zbierky malieb na skle zaoberala v rámci niekoľkoročného výskumu.

Jemné ako chryzantémy ...umenie, ktoré spojilo dva svety

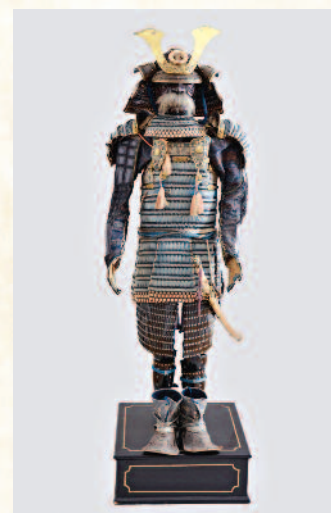

Devätnáste storočie vnieslo do šľachtických kruhov v Európe vášeň pre orientálne umenie, fascináciu dávnou históriou podporenú archeologickými vykopávkami v Egypte, Mezopotámii, objavením Tróje a pod. Mnohí šľachtici podnikali cesty za umením, exotické expedície a predmetmi, ktoré si priniesli, zdobili svoje sídla.

Import východoázijského tovaru podnietil vznik novej módnjej vlny. Už v 17. storočí sa začal presadzovať štýl interiérového dizajnu, nábytku, keramiky, textilu a záhradnej architektúry inšpirovaný čínskym umením známy ako *chi-*

noizéria (fr. chinoiserie). V druhej polovici 19. storočia, po otvorení Japonska svetu a rozšírení japonskej farebnej drevotlač, vznikol nový umelecký prúd známy ako *japonéria* (fr. japonisme). Jeho vplyv badať v európskom výtvarnom umení impresionizmu aj secesie. Japonéria priniesla aj nové usporiadanie interiéru s dôrazom na minimalizmus, harmóniu a jednoduchosť. Ovplyvnila aj vzhľad exteriéru, najmä v podobe japonských záhrad.

V 17. a 18. storočí bol čínsky a japonský porcelán v Európe veľmi obľúbený. Jeho výroba však bola pre Európanov neznáma. V ho-

landskom Delfte vznikla produkcia tzv. *delftskej fajansy*, ktorá vzhľadom a motívmi napodobňovala čínsky modrobiely porcelán. Neskôr, po objavení a rozšírení výroby porcelánu, začali v európskych porcelánkach tvoriť verné

i voľne inšpirované kópie orientálneho porcelánu, napríklad v Sèvres, vo Viedni, Herende, Doccii či Worcesteri.

Nová výstava Západoslovenského múzea v Trnave predstavuje verejnosti orientálne artefakty prevažne z jednej konkrétnej zbierky. Kaštiel v neďalekých Voderadoch obývala v 19. a 20. storočí jedna vetva tejto rodiny.

V rokoch 1875 – 1876

podnikol gróf Jozef Zičí spolu so svojím mladším bratom Augustínom desaťmesačnú expedíciu do východnej Ázie. V novembri 1875 odcestovali cez Egypt do južnej Ázie až na ostrov Batavia (Jáva), odkiaľ pokračovali cez Siam (Thajsko) do Číny. Cestovali po pobreží do Šanghaja a odtiaľ sa preplavili do Japonska. Po návrate do Číny sa v Pekingu začali chystať na

najnáročnejšiu časť svojej ázijskej cesty - na prechod cez mongolskú púšť Gobi. Zorganizovali ťavu karavánu a cez Kalgan sa dostali do Urgy, neskôr ďalej do Irkutsku a cez západnú Sibir naspäť do Európy.

Ázijské umelecké predmety rodinnej zbierky umiestnil najmä v kaštieli vo Voderadoch. Počas druhej svetovej vojny bola časť zbierky

zničená alebo odcudzená. V záujme ochrany boli po roku 1945 niektoré artefakty presunuté do Múzea Františka Richarda Osvalda pri Spolku sv. Vojtecha v Trnave, odkiaľ boli v roku 1962 premiestnené do Západoslovenského múzea v Trnave. V súčasnosti sú označené ako deponáty Spolku sv. Vojtecha v Západoslovenskom múzeu v Trnave.

S. Jurčová, A. Sabov

Výstavy

Ryszard Kaja: Poľsko – od Baltiku po Tatry

Západoslovenské múzeum v Trnave v spolupráci s Poľským inštitútom v Bratislave predstavuje až do 23. januára 2026 trnavskému publiku výstavu plagátov legendárneho poľského grafika, plagátového dizajnéra a scénografa Ryszarda Kaju. Výstava je výberom takmer stovky plagátov, ktoré sám autor nazval „zakódovaný bedeker súkromných spomienok“. Kolekcia prináša sériu originálnych plagátov plných nostalgie, umelcových spomienok, ale aj emó-

cií. V roku 2000 sa umelec rozhodol cestovať po celom svete i po Poľsku a presunul svoju tvorbu smerom k ilustráciám a plagátu, ktorý sa neskôr stal jeho najosobnejším vyjadrovacím médiom. Svoje cestovateľské zážitky, myšlienky a vizuálne postrehy si zapisoval do denníkov, ktoré sa stali predlohou pre jeho najznámejšie dielo – sériu plagátov „Polska“ (Poľsko).

Séria, ktorú označoval za svoj „umelecký cestovateľský denník“, zahŕňa 164 plagátov, ktoré tvoril od roku 1912 až do svojej smrti v roku 1919 – pričom predstavuje výber autentických postrehov, spomienok a univerzálnych tém. Nejde o turistickú propagáciu ani

mapovanie miestnych atrakcií. Kaja pri tvorbe vizualizoval akúsi prechádzku po „duši krajiny“, plnú jedinečných pozorovaní, metafor a anekdot o mestách, regiónoch i „nemiestach“ Poľska. Výstava Poľsko – od Baltiku po Tatry je sprievodným podujatím GJK Trienálie plagátu Trnava 2025.

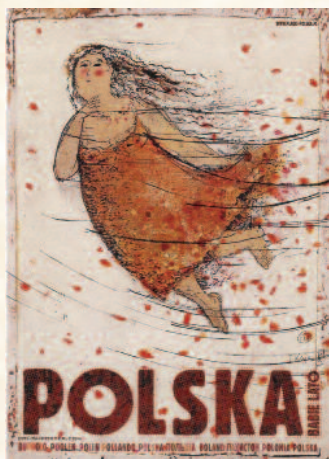
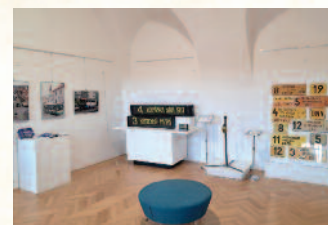
S. Jurčová

Sto rokov mestskej hromadnej dopravy v Trnave

Západoslovenské múzeum v Trnave v spolupráci so Slovenským technickým múzeom – Múzeom dopravy v Bratislave, Štátnym archívom v Trnave, Mestom Trnava a spoločnosťou Arriva Trnava, a. s. pripravili výstavu Sto

rokov mestskej hromadnej dopravy v Trnave. Autorom je rodený Trnavčan Mgr. Michal Jajčaj zo Slovenského technického múzea – Múzea dopravy v Bratislave.

Významný rozvoj dopravy v Trnave nastal po postavení železnice. Vznikla potreba dopraviť cestujúcich zo stanice do centra mesta i naopak. Na tejto trase začali už od polovice 19. storočia premávať súkromné drožky a fiakre. V medzivojnovom období zabezpečovali pravidelnú dopravu súkromníci rôznymi

typmi dopravných prostriedkov. Matej Holý získal licenciu na prevádzkovanie dopravy autobusom v Trnave v roku

1925. Neskôr sa k nemu pridali aj ďalší dopravcovia. Eliáš Mikulka bol posledným súkromným dopravcom, ktorý

prevádzkoval autobus až do znárodnenia. V roku 1950 vznikol Dopravný kombinát mesta Trnava (DKMT), ktorý v roku 1951 v spolupráci s podnikom Československá automobilová doprava, n. p. (ČSAD) spustil verejnú autobusovú dopravu v Trnave. Jeden z prvých autobusov premávajúcich cez stred mesta volali Trnavčania Modrý šíp. Rast mesta, výstavba nových štvrtí a sídlisk podnietili aj rozvoj verejnej dopravy. V roku 1957 premávali autobusy v Trnave na piatich linkách MHD, v roku 1969 to bolo 10

liniek, o desať rokov neskôr už 17 liniek. V rokoch 1983 - 1988 dosiahol počet liniek strop – autobusy premávali na 21 linkách MHD.

Výstava prináša prierez vývojom verejnej dopravy v meste, fotografie rôznych typov autobusov, vývoj v systéme cestovných lístkov, rôzne dokumenty spojené s prvými licenciami v medzivojnovom období, ale aj v súvislosti s organizáciou MHD po roku 1950.

S. Jurčová

Podujatia

Oslavy 81. výročia SNP

Pri príležitosti 81. výročia Slovenského národného povstania sa dňa 28. augusta 2025 uskutočnila pietna spomienka pri Pamätníku SNP na Univerzitnom námestí v Trnave. Za účasti zástupcov Trnavského samosprávneho kraja, mesta Trnava, príslušníkov Ozbrojených síl SR, Zväzu protifašistických bojovníkov, vojnových veteránov, ako aj príslušných organizácií si účastníci verejne uctili členov Trnavskej posádky a všetkých povstalcov padlých v bojoch za oslobodenie.

Účastníci sa následne presunuli do záhrad Západoslovenského múzea v Trnave na sprievodný program, ktorý si pre verejnosť pripravili príslušníci OS SR. Zaujímavou bola prezentácia obrnených vozidiel, statická ukážka moderných palných zbraní a výstroje slovenskej armády. Pre záujemcov o vstup do

profesionálnej armády bol k dispozícii stánok Rekrutačného strediska Trenčín, v ktorom sa dozvedeli všetko potrebné – od vstupných požiadaviek až po každodenný život slovenských vojakov doma i na misiách v zahraničí. Na svoje si prišli aj tí najmenší, ktorí mohli otestovať interiéry vystavených vozidiel či zasúťažiť si v detskej strelbe na terč.

Osvetový význam podujatia podčiarkla aj účasť veľkej skupiny klientov so zdravotnými znevýhodneniami z domu sociálnych služieb a domu pre seniorov z Trnavy, ktorí odchádzali s úsmevom na tvári a vďakom za srdečné rozhovory s vojakmi a vojačkami rekrutačného strediska.

B. Gronský

Sviatok Nanebovzatia Panny Márie

Pätnásť august je dňom, ktorý ma v kalendári rímsko-

katolíckej cirkvi (v liturgickom roku) významné miesto. Práve sviatok Nanebovzatia Panny Márie, ktorý sa v tento deň slávi, je zo všetkých mariánskych sviatkov najstarší. Mária ako Ježišova matka, chápaná aj ako „Matka Cirkvi“ (*Mater Ecclesiae*), zaujíma náležité významné miesto nielen v univerzálnej cirkvi, ale aj histórii kláštorného kostola ako súčasť trnavského kláštora klarisiek, dnes Západoslovenského múzea v Trnave.

Kláštorný kostol, ktorý je vzhľadom k jeho nezrekonštruovanému stavu prístupný verejnosti iba príležitostne, je podľa doterajších historicko-architektonických výskumov najstaršou stojacou sakrálnou stavbou v Trnave. Zsvätenie kostola (patrocínium) na sviatok Nanebovzatia Panny Márie je teda okrem historickej a náboženskej skutočnosti aj vhodnou príležitosťou na oslavu – ako inak než chválou hudby a spevu.

Na podujatí, ktoré sa uskutočnilo v piatok 15. augusta 2025 o 17:00 hod. odznel v podaní Rímskokatolíckeho cirkevného

hudobného spolku sv. Mikuláša v Trnave, o. z. krásny hudobný program zložený z chrámovej hudby a výberu z vokálno-inštrumentálnych diel domácich aj zahraničných skladateľov. Samozrejmosťou bolo prevedenie známeho duchovného skladieb zakladateľa Rímskokatolíckeho hudobného spolku, maestra Mikuláša Schneidra Trnavského, pričom poslednú mariánsku pieseň „Celá krásna si, Mária“ si so zborom zaspievalo aj početné publikum.

Návštevníci mali jedinečnú možnosť zažiť čaro súhry tónov hudby s prevažne barokovým interiérom kostola, ktorá opätovne vyzdvihla krásu a veľký potenciál kostola – nielen ako konzervovanej pamiatky, ale ako platformy pre budúce liturgické slávenia a živú kultúru.

B. Gronský

Nedelná múzejná kaviareň: Štefan Cyril Parrák - Neobyčajný Trnavčan a jeho zbierka keramiky

V nedeľu 21. septembra 2025 etnologička Aneta Vlčková predstavila životný príbeh Trnavčana, ktorého profesia bola priamo spojená so zákuskami, koláčikmi a voňavou kávou. Štefan Cyril Parrák (1887 – 1969) bol vyučený pekář a cukrář, predovšetkým však nadšený zberateľ ľudového umenia a starožitností.

Účastníci podujatia sa dozvedeli, aké okolnosti viedli Štefana Cyrila Parráka k zbieraniu vzácných predmetov, čo vystavoval vo svojom múzeu a s akými úskalia- mi sa pri ich získavaní stretá- val. Zachované archívne dokumenty im poodhalili zvláštnosti zberateľovej pova- hy a jeho životnú filozofiu. Zároveň spoznali rozličné druhy keramických predme- tov, ktoré sa Parrákoví poda- rilo získať. Na prednáške sme mali možnosť privítať i vnuka veľkého trnavského zberateľa Ing. Petra Pohanku s rodinou. Na záver si účastníci prezreli expozíciu venovanú Štefano- vi Cyrilovi Parrákovi a jeho zbierke s kurátorským výkla- dom autorky.

A. Vlčková

Nedeľná múzejná kaviareň - s archeológom Andrejom Sabovom

Nedeľná múzejná kavia- reň sa venovala v nedeľu 26. októbra 2025 téme Trnava a okolie v dobe rímskej a v ob- dobi sťahovania národov.

Múzejný archeológ Mgr. Andrej Sabov, PhD. predsta- vil hosťom vývoj osídlenia trnavskej sprašovej tabule v prvých piatich storočiach nášho letopočtu. Vo svojom komentovanom obrazovom vystúpení priblížil život ger- mánskeho kmeňa Kvádov na juhozápadnom Slovensku, ich existenciu v susedstve Rímskej ríše na Dunaji, ako aj striedanie vojenských kon- fliktov a mierových období s čulými obchodnými kon- taktmi.

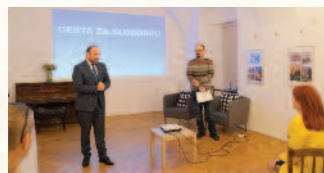

Okrem osídlenia samotné- ho mesta Trnava v dobe rímskej venoval pozornosť tiež viacerým významným lokalita- m v jeho okolí: Cífer – Pác s kniežacím dvorcom, na ktorom je jasne viditeľný vplyv rímskeho staviteľstva a snaha miestnej kvádskej elity priblí- žiť sa rímskej kultúre a život- nej úrovni, ďalej Hrnčiarovce nad Parnou, Voderady či Bohdanovce nad Trnavou. Návštevníci sa počas poduja- tia dozvedeli, čo všetko možno o živote našich pred- kov vyčítať z archeologic- kých nálezov, ktoré uchováva a skúma Západoslovenské múzeum v Trnave.

A.Sabov

Nedeľná múzejná kaviareň - s historikom Matejom Krnáčom k 17. novembru

Tematické rozhovory pri káve a čaji pokračovali v nedeľu 16. novembra 2025 o 15,00 rozprávaním múzej- ného historika Mgr. Mateja Krnáča. Komentovaná obra- zová prezentácia spojená s diskusiou na tému udalostí nežnej revolúcie bola náplňou novembrovej múzejnej kavia- rene. Historik múzea Matej Krnáč hovoril o udalostiach spojených s bojom za slobodu a demokraciu v rámci histo- rického kontextu doby. Deň

boja za slobodu a demokraciu je významným míľnikom v našich moderných dejinách nielen ako memento pádu socialistického režimu, ale aj ako pripomienka dôležitých udalostí, ktoré formovali samostatnú slovenskú štát- nosť ako priamy následok nežnej revolúcie.

M. Krnáč

Advent v múzeu

Múzejníci si na prvú adventnú nedeľu 30. 11. 2025 pre verejnosť pripravili boha- tý program. Okrem možnosti individuálnej prehliadky expozícií a výstav verejnú navštívila aj Kostol Nanebo- vzatia Panny Márie. Vo vianočne vyzdobených stánkoch na prvom poschodí sa pred- stavili remeselníci, na dru- hom poschodí zas čakalo pre- kvapenie pre rodičov s deťmi. Mohli sledovať, ako sa ručne pripravujú vianočné a dreve- né ozdôbky, ako sa maľujú šálky či malé betlehemy. Deti si mohli dať namaľovať na tvár pekný vianočný motív.

Adventná atmosféra v mú- zeu bola podfarbená vianoč- nými melódiami a živým spie- vaným vstupom dvojice Janka a Lucia. Pre najmenších sa v koncertnej sále konalo báb-kové predstavenie Vianočný zázrak v podaní Divadla SpoznaVoza. Pre záujemcov o históriu mala od o 15,00 Lucia Duchoňová prednášku v interiéri kostola. O 17,00 hodine sa konal v koncertnej sále múzea koncert Ensemble Thesaurus Musicum v zložení Dominika Hodáňová – soprán, Sándor Szásvárosi – viola da gamba, barokové violončelo, Michal Hottmar – theorba, baroková gitara. Baroková hudba s kópiami starých nástrojov uzavrela adventnú nedeľu v múzeu.

S. Jurčová

Prednášky

Krásy Maurícia

Letné prázdniny osviežili dve prednášky sprevádzajúce výstavu Podmorský svet. Vo štvrtok 17. júla zaznela cestovateľská prednáška Milana Berešíka s názvom Krásy Maurícia, ktorá pri- niesla do múzea závan exoti- ky z tohto tropického ostrova. Neopakovateľné zážitky z cesty porozprával autor spo- mínanej výstavy, zanieteny zberateľ, vášnivý cestovateľ a potápač.

Okrem morských artefaktov si Milan Berešík z ciest do zbierky priniesol aj množstvo fotografií, vďaka ktorým publikum v koncertnej zále aspoň na chvíľu pocítilo vzdialenú atmosféru Indického oceánu. Prezentácia plná záberov pestrofarebného podmorského sveta, rozmanitej prírody a exotickéj kultúry bola doplnená o množstvo zážitkov a praktických rád pre cestovateľov. Návštevníci si mohli po prednáške prezrieť i zakúpiť čosi z originálnych morských mušlí a suvenírov z celého sveta. Publikum dostalo jedinečnú možnosť osobne sa opýtať na mnohé tajomstvá podmorského sveta.

A. Šestáková

Na Slovensku (ne) bolo more

Druhá paleontologická prednáška s názvom Na Slovensku (ne)bolo more, sa

konala vo štvrtok 7. augusta 2025. Návštevníci sa preniesli hlboko do praveku spolu s paleontológom doc. Mgr. Matúšom Hyžným, PhD. z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Predstavil zložité formovanie sveta a priblížil, kde všade sa pravdepodobne prelievali vlny pravekých morí. Romantickú predstavu morských pláží okolo vrcholcov relatívne mladých Malých Karpát presvedčivo vyvrátil a doplnil o vysvetlenie, ako zložito doputovali ostatky morských živočíchov aj na územie dnešného Slovenska.

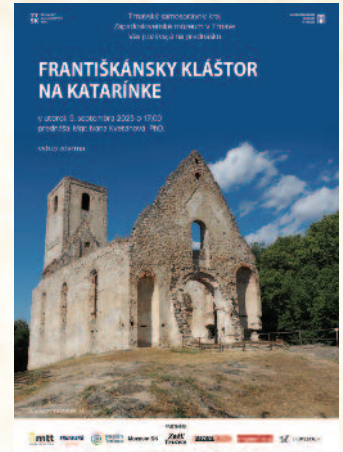
Prednáška odhalila, že stopy morského života sú nielen dôležitým svedectvom o formovaní Zeme, ale aj to, že územie dnešného Slovenska vniklo ako puzzle. Spojeniu drobných kúskov vzdialených zemí tak vďačíme za jeho súčasnú geologic-

kú i biologickú rozmanitosť. Paleontológia je záhadný odbor, ktorý láka mnohých amatérov a zberateľov, a prednášku preto ocenili deti, laici i náročnejší diváci. Diskusiu oživilo zaujímavé nález, ktoré návštevníci priniesli ukázať, a mnohí sa s prednášajúcim rozprávali ešte dlho po skončení programu. Pre záujemcov bola prístupná aj výstava Podmorský svet, kde si mohli pozrieť súčasný život morí.

A. Šestáková

Františkánsky kláštor na Katarínke s Ivanou Kvetánovou

V utorok 9. septembra 2025 o 17,00 sme v Kostole Nanebovzatia Panny Márie privítali Ivanu Kvetánovú s prednáškou, ktorá bola súčasťou podujatia Dni európskeho kultúrneho dedičstva. Občianske združenie KATARÍNKA realizuje už

30 rokov projekt záchranu areálu františkánskeho kláštora na Katarínke. V auguste 1994 vznikol prvý nápad zorganizovať tábory na Katarínke. Peter Herceg ako tvorca myšlienky sústredil okolo seba prvý organizačný tím a od jesene sa začali konzultácie s odborníkmi. Ivana Kvetánová bola jednou z tých, ktorí na projekte spolupracovali od počiatku. Na komentovanej prezentácii v múzeu zhrnula históriu kláštora, archeologické objavy, rekonštrukcie a celkovo tento projekt priblížila publiku. V historickom priestore bývalého klariského Kostola Nanebovzatia Panny Márie sa tak návštevníci zoznámili s bývalým františkánskym kláštorom na Katarínke v horách neďaleko Naháča, z ktorého však zostali už iba ruiny.

S. Jurčová

Leto v múzeu

Leto je obdobie, kedy si deti majú oddýchnuť od učenia a voľný čas vyplniť zábavou. V trnavskom múzeu sa podarilo spojiť zábavu s učeníom do podoby edukačných programov – Mladý archeológ a Mladý paleontológ, ktoré sa konali počas letných prázdnin a boli určené pre tábory, ale aj individuálnych záujemcov.

Mladý archeológ vo svojej druhej sezóne zažil rovnaký úspech ako minulý rok. Opäť sa ukázalo, že archeológia je veľkým lákadlom pre zvedavcov a ľudí, ktorí radi niečo objavujú.

Archeológia patrí k ved-

ným disciplínam s vypracovanou metodológiou, teóriou a terminológiou na získavanie a interpretáciu ľudskej minulosti prostredníctvom skúmania materiálnych pozostatkov, čo sme si v múzeu vyskúšali na vlastnej koži. V úvode zaznelo, čo to archeológia vlastne je aj s následnou prehliadkou archeologickej expozície. Pred začatím samotného archeologického výskumu sme si objasnili, ako prebieha a s akým náradím sa pracuje. Vo dvoch nálezových sondách sa podarilo odkryť kostrový hrob ženy a žiarový hrob bojovníka – jazdca. Po začistení nále-

zov sa prišlo k dokumentácii – vyplneniu nálezového listu s kresobnou dokumentáciou. Všetky archeologické výskumy boli u nás úspešné, čo sa v realite nie vždy stáva.

Nový interaktívny program Mladý paleontológ prilákal 275 detí. Jeho absolvovanie preverilo paleontologické vedomosti účastníkov, ale aj ich fyzickú kondíciu.

Múzejný geológ Miroslav Hornáček zaujal poslucháčov pútavým rozprávaním o skamenelinách z obdobia prvohôr až štvrtohôr. K najzaujímavejším prezentovaným fosíliám patrili amonity, belemnity, žraločí zub, lastúrniki, skamenené drevo či trilobity. Účastníkom sa naskytla jedinečná možnosť dotknúť sa vybraných fosílií rukami, čo nie je v múzeách bežné. Hlavným bodom programu bolo vyklepávanie skamenelín zo sadrových odliatkov, ktoré si vyžadovalo silu aj zručnosť. Za pomoci kladív a sekáčov si úspešní paleontológovia vo svojom odliatku objavili dve fosílie a jeden minerál. Svoje objavy si podľa pripraveného vzorkovníka identifikovali a preskúmali pod mikroskopom. Po vyčerpávajúcom vyklepávaní si deti oddýchli pri hre s kinetickým pieskom, formičkami vyhnutých živočíchov.

Spomenutými programami sa interaktivita v múzeu nekončila. Počas trvania výstavy Podmorský svet bol k dispozícii deťom zábavný kútik s aktivitami. Kinetický piesok, formičky s morskou tematikou a papiere s ceruzkami boli umiestnené priamo vo výstave, takže pri kreatívnej tvorbe sa stačilo poobzerať a inšpirácie boli všade naokolo. Pre malých aj veľkých pátračov bola pripravená každú týždeň ftohádanka. Z detailného záberu mali návštevníci zistiť, o akého živočicha sa jedná a nájsť, kde vo výstave sa nachádza.

Detskí návštevníci sa v múzeu nenudili!

A. Takáčová

Stretnutie s históriou

Pri príležitosti konca letných prázdnin a s cieľom zatraktívniť návštevu Západoslovenského múzea v Trnave sa 21. augusta 2025 konala zážitková prehliadka v kostýmoch – Stretnutie s históriou.

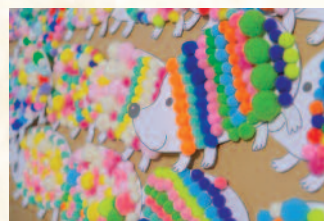
Mníška klariska porozprávala o histórii kláštora, v ktorom dnes múzeum sídli, o Ráde sv. Kláry, aké pravidlá museli mníšky dodržiavať aj o ich každodennom živote. O Rimanoch na Slovensku, rímsko-germánskych vzťahoch a markomanských vojnách hovoril veterán – rímsky vojak. Na záver trnavský cechmajster vysvetlil, čo to boli cechy, čo sa v meste vyrábalo a čo to znamenalo

byť kráľovským mestom. Nevšedný typ prehliadky prilákal aj mnoho rodín s deťmi.

A. Takáčová

Jesenná dielňa v múzeu

Na prelome jesenných mesiacov september a október čakala na najmenších tvorivá dielňa na tému „jež“, ktorej sa zúčastnilo viac ako 130 detí. Určená bola materským školám a prvému stupňu základných škôl. Samotnej tvorivej dielni predchádzala prehliadka expozície Príroda Malých Karpát, kde múzejná pedagógka Adriána Takáčová rozprávala o živočíchoch našej prírody s dôrazom na ježa. Mýtus o tom, že jež sa živí jablkami sa podarilo prekonať (jež je v skutočnosti všežravec, ktorý si nie-

kedy pochutí aj na hadovi). Deti domov odchádzali s vlastnoručne vyrobeným papierovým ježom vyzdobeným rôznymi technikami.

A. Takáčová

Za hradbami Malého Ríma

Západoslovenské múzeum v Trnave ponúka novú vzdelávaciu aktivitu určenú pre žiakov základných škôl. Spojená bude s prehliadkou expozície Dejiny Trnavy (otvorenou v roku 2024) a prácou s biltenom. Zameria sa na sedem tém, ktoré sú s mestom a jeho históriou neodmysliteľne späté: erb Trnavy, privilégium slobodného kráľovského mesta, kráľovské návštevy, obchody a trhy, cechy a remeslá, Trnavská univerzita a mestské opevnenie. Interaktívny program odhalí okrem iného: čo je to feruľa, aké nezbednosti robili trnavskí študenti v meste, kde stál katov dom či popravisisko. Každá téma je charakterizovaná predmetom, ktorý môžete nájsť v expozícii a v bulletine, kde si ho deti môžu vyfarbiť. Program Za hradbami Malého Ríma ponúka možnosť neformálneho a zážitkového vzdelávania. Bilten vyšiel s finančnou podporou Mesta Trnava.

A. Takáčová

Kreatívne kurzy

Kurz modelovania z hliny

Priaznivé podmienky v podobe kvalitných ložísk hrnčiarkej hliny a každodenná potreba v domácnosti predurčila hrnčiarstvo, aby sa stalo jedným z najrozšírejších remesiel na Slovensku. Hrnčiarске výrobky sa pôvodne vyrábali modelovaním v ruke, neskôr točením

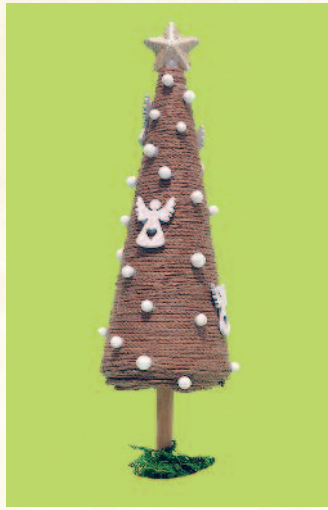
na hrnčiarskom kruhu či tvarovaním s využitím foriem. Tradícia organizovania kurzov zameraných na slovenské ľudové remeslá pokračovala aj 19. júla a 16. augusta 2025, kedy sa konal kurz modelovania z hliny pod vedením Michala Horníka (dlhoročného pracovníka Slovenskej ľudovej majoliky v Modre).

Účastníci si vyskúšali prácu s hlinou pri modelovaní v rukách. Spolu štyridsať záujemcov tvorilo najmä dekoratívne predmety. Po výrobky si prišli neskôr, po vypálení v hrnčiarskej peci.

Adventný kurz

Prípravy na vianočné obdobie spestrilo Západoslovenské múzeum v Trnave tvorivou aktivitou – kurzom výroby vianočnej dekorácie, ktorý sa uskutočnil v sobotu 29. novembra 2025 pred prvou adventnou nedeľou.

Pod vedením lektorky Tatiany Florišovej si pätnásť dospelých vyrobilo malé vianočné stromčeky s výzdobou podľa vlastnej fantázie. Vlastnoručne zhotovené dekorácie poslúžia účastníkom na originálne spštenie

vianočnej výzdoby ich domovov.

Kurz pletenia vianočných ozdôb zo slamy

Vianočné sviatky sa blížia a ich neodmysliteľnou súčasťou je výzdoba. V sobotu 6. decembra 2025 sa konal kurz pletenia vianočných ozdôb zo slamy. Pod vedením šikovných rúk Františka Drgoňa si účastníci vyrobili tradičné slamené vianočné ozdôbky, ktorými si doma navodia vianočnú atmosféru.

A. Takáčová

Dni európskeho kultúrneho dedičstva

V septembri sa program v kultúre venuje špeciálne pamiatkam. Aj múzeum pripravilo podujatia v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva. V nedeľu 7. septembra 2025 od 15,00 komentovala Lucia Duchoňová prechádzku po bývalom klariskom kláštore. V utorok 9. 9. 2025 o 17,00 sa konala v Kostole Nanebovzatia Panny Márie prednáška Františkánsky kláštor na Katarínke s Ivanou Kvetánovou. V stredu 24. 9. 2025 o 17,00 sa konala Návšteva u Mikuláša Schneidra Trnavského s rozprávaním o dome, kde ukrývali kráľovskú korunu... V Múzeu knižnej kultúry mala 17. 9. o 10,00 premiéru dramatisácia zo života Antona Bernoláka v novej vzdelávacej akcii Stredy u Bernoláka

S. Jurčová

Tajomný kláštor sv. Kláry a Kostol Nanebovzatia Panny Márie

V nedeľu 7. 9. 2025 sa konala prechádzka po bývalom klariskom kláštore zakončená návštevou Kostola Nanebovzatia Panny Márie. Od 15,00 hodiny účastníkov

sprevádzala Lucia Duchoňová, ktorá spomenula fakty z histórie kláštora, ukázala miesta v budove, ktoré sa podarilo spárovať s kláštornými priestormi a identifikovať. S architektúrou a procesom stavby klariského kostola sa hovorilo v autentickom, dosiaľ nezreštaurovanom kostole.

S. Jurčová

Stredy u Bernoláka

Od októbra pripravilo múzeum voľné pokračovanie formátu „Stredy u ...“ a po návštevách u Mikuláša Schneidra Trnavského sa návštevníci môžu stretnúť aj s Antonom Bernolákom v stálej expozícii Slowár Slowenský v Múzeu knižnej kultúry. V dráme o našom jazykovedcovi v podaní Tomáša Kramára v dobrom kostýme a podľa scenára manželov Melichovcov sa návštevníci hravou formou dozvedia množstvo faktografických údajov nielen o živote Antona Bernoláka, ale aj o jeho diele. Navštívi ho cestovateľ zo súčasnosti, ktorý sa s ním porozpráva o jeho radoostiach i strastiach, o knihách, tlačiarňach aj o písaní päťjazykového slovníka. Súčasťou je aj kvíz a interakcia hercov s publi-

kom. Podujatie Stredy u Bernoláka je určené pre žiakov II. stupňa ZŠ alebo študentov stredných škôl. Úvodné predstavenie sa konalo v stredu 17. septembra pre pedagógov slovenského jazyka, literatúry a dejepisu. Ponúkame ho na objednanie v stredu od októbra do 10. decembra t. r. vždy o 10:00 hod. v Múzeu knižnej kultúry.

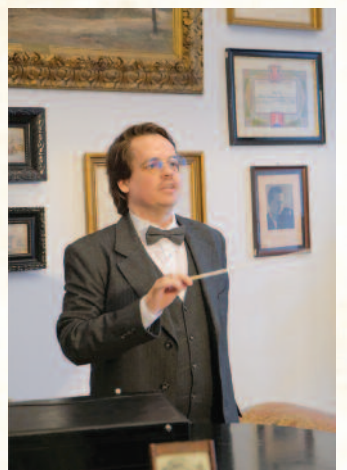
M. Ševčík

Dom kde ukrývali kráľovskú korunu

V stredu 24. septembra sa v Dome hudby Mikuláša Schneidra Trnavského konala komentovaná prehliadka pivnice, ktorá pôvodne slúžila ako obytná miestnosť, spolu s pôvodnými miestnosťami na prvom poschodí, kde býval významný trnavský rodák a hudobný skladateľ Mikuláš Schneider Trnavský. Táto nenápadná stavba v uličke oproti Bazilike sv. Mikuláša prešla dlhou a zaujímavou históriou. Niektoré časti pôvodne dvojkrídlového domu v tvare písmena L možno datovať do 13. storočia, jeho renesančné jadro do roku 1624. Počas tureckých vojen v ňom ukrývali uhorskú kráľovskú korunu, o čom svedčí nápis na priečelí domu v preklade: „Ja, cudzinka som kedysi bývala pod touto strechou“. Latinský nápis ukrýva chronostikon 1625. Baroková stavba bola v polovici 18. storočia poschodovým meštianskym domom, ale priečelie upravili

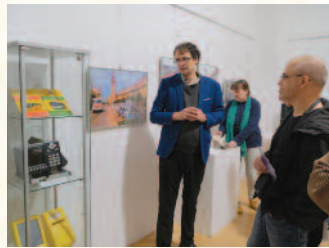
v prvej pol. 19. storočia v klasicistickom slohu. Objekt patril cirkvi ako väčšina okolitých budov. Začiatkom 20. storočia byt na poschodí domu obýval vtedajší regenschori Dómu sv. Mikuláša hudobný skladateľ Mikuláš Schneider Trnavský. V súčasnosti múzeum v budove prezentuje expozície s hudobnou tematikou. Po tematickej prehliadke na nadšencov histórie a hudby čakalo rozprávanie o detstve, študentských rokoch, láskach a o živote pretkanom hudbou Mikuláša Schneidra v podaní herca Tomáša Kramára.

L. Duchoňová

Dvere kultúry dokorán

Kultúrne inštitúcie Trnavského samosprávneho kraja pripravili nový projekt pre seniorov s názvom Dvere kultúry dokorán. Západoslovenské múzeum v Trnave predstavilo svoj koncept na prvom podujatí s názvom **Ako sme sa obliekali**. V koncertnej sále múzea čakala návštevníkov prehliadka originálov odevov z každého desaťročia 20. storočia. Vo vitrínach boli vystavené doplnky k oblečeniu ako vešperky, rukavičky, klobúky, kabelky a pod. Módou 20. storočia slovom sprevádzali Lucia Duchoňová a Simona Jurčová, o reštaurovaní textilu hovorila konzervátorka Eva Hornáčková a o uložení textilu v podmienkach múzea zasa kurátorka

zbiery textilu Aneta Vlčková. Podujatie sa konalo v utorok 21. októbra o 16,00.

Novembrové podujatie s názvom **Ako sme cestovali** bolo venované doprave.

Prechádzku po novo otvorenej výstave **Sto rokov mestskej hromadnej dopravy** v Trnave viedol autor výstavy a kurátor Slovenského technického múzea – Múzea dopravy v Bratislave Michal Jajcaj. Návštevníci sa dozvedeli o počiatkoch pravidelnej hromadnej dopravy v Trnave, keď fiakre a bričky prevážali cestujúcich zo stanice do centra mesta a späť. Pozreli si si plán Trnavy z roku 1921, ktorý predpokladal rast mesta na 70 000 obyvateľov a rátal s električkovou dráhou. Nezrealizovaný bol v Trnave i plán trolejbusovej dopravy. Výstava sa zaoberá vývojom

autobusovej dopravy v meste Trnava a je spojená s niekoľkými interaktívnymi prvkami, ktoré si návštevníci vyskúšali.

V decembri sa bude hovoriť o tom, **Ako sme (sa) hostili**. Rozprávanie s prezentáciou fotografií bude zamerané na stolovanie v minulosti, starú kuchársku knihu Jána Babilona a na sviatočné pečenie. Spoločne si pozrieme doplnky meštianskej domácnosti v expozícii **Krása zašlých čias**. Podujatie sa uskutoční v utorok 16. decembra o 16,00 hodine v koncertnej sále múzea.

S. Jurčová

Korene poznania. Vzdelávanie v historických súvislostiach.

Vedeká konferencia

Západoslovenské múzeum v Trnave v spolupráci s Ústavom dejín Trnavskej univerzity v Trnave a za účasti spoluorganizátorov, ktorými sú Múzeum školstva a pedagogiky, Katedra histórie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, Spolok trnavských historikov SHS pri SAV – Tyrnavia pripravili vedeckú konferenciu s názvom **Korene poznania - vzdelávanie v historických súvislostiach**. Konferencia sa konala pri príležitosti 390. výročia založenia Trnavskej univerzity (1635 – 1777) v koncertnej sále Západoslovenského múzea

v Trnave v dňoch 13. a 14. novembra 2025.

Na výzvu organizátorov zareagovalo okolo štyridsať uchádzačov s príspevkami, z ktorých bolo tridsať jeden zaradených do piatich blokov konferencie počas dvoch dní jej trvania. V príspevkoch sa autori zaoberali vzdelávaním a výchovou v minulosti, školami, pedagógmi, študentskými spolkami a pod. V prvých dvoch blokoch odzneli príspevky súvisiace s Trnavskou univerzitou 1635 - 1777. Po prednáškovom programe prvého dňa sa záujemci zúčastnili dramatizovanej prehliadky múzea pripravenej v spoluprá-

ci s hercami z Divadla z malého Ríma. Program prvého dňa konferencie končil večerou a spoločným stretnutím v jednej z trnavských reštaurácií. Príspevky budú v plnom znení publikované v Zborníku Západoslovenského múzea v Trnave 2025, ktorý vyjde v roku 2026.

S. Jurčová

Nové prírastky

Na jeseň sme obohatili fond historickej knižnice múzea o 27 starých a vzácných tlačí. Medzi najvýznamnejšie patrí dielo *Decreta, Constitutiones et Articuli Regum Inclyti Regni Ungariae* (Dekréty, ústavy a články slávnych kráľov Uhorského kráľovstva) Zachariáša Mošovského, na ktorom spolupracoval aj majiteľ prvej trnavskej tlačiarne Mikuláš Telegdi. Kniha vyšla v jeho tlačiarňi v roku 1584. Druhou vzácnou tlačou sú vybrané kázne Philipa Melanchthona *Selectissimarvm Orationvm, Clarissimi Viri Domini Philippi Melancthonis*. Ide o tretí zväzok vydaný v Erfurte v roku 1551. Týmto dvoma raritnými knihami doplníme fond múzejnej historickej knižnice o ďalšie tlačie 16. storočia, ktoré patria medzi najstaršie v našich zbierkach.

Ďalej môžeme spomenúť Michala Rešetku a jeho kázne s názvom *Kázne Prihodné od rozličných ňekdi Kazatelow w Gaziku slowenskiem powedané...* Zakúpili sme prvý zväzok, ktorý vyšiel tlačou v Trnave v roku 1831. Štvrtou akvizíciou sú pohrebné kázne Thomasa Höflicha *Centuria*

Funebris In Scenam vitae humanae... (Storočia pohrebob...) z Trnavy z roku 1693 a piatou kalendár ostrihomskej arcidiecézy na rok 1806 *Calendarium Archi-dioecesanum Cleri Strigoniensis ad annum Jesu Christi M. DCCC-VI. secundum post bissextilem Dierum CCCLXV.*, vytlačený v Trnave. Ostatné prírastky tvorí 22 ďalších starých a vzácných tlačí z 18. až 20. storočia. Okrem kníh pribudlo do fondu aj päť listín s trnavskou provenienciou (Trnava, Lovčice, Dolné Lovčice) z 19. storočia od Ioanna Ugronovicsa, Sándora Sipekyho a iných. Akvizíciou starých a vzácných kníh a listinných dokumentov naplníme koncepciu múzea i jeho zbierkotvorný zámer.

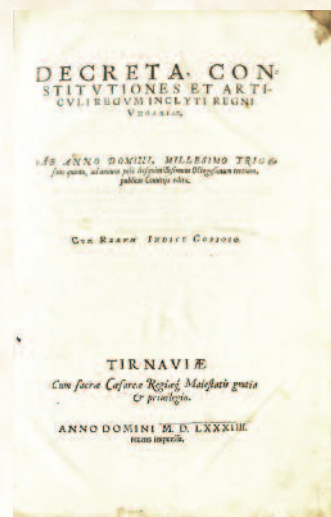
M. Ševčík

Do historického fondu múzea pribudla mimoriadne vzácna akvizícia historických hodín trnavského hodinára Mathiasa Krausa, ktorý pôsobil v bratislavskom cechu hodinárov v druhej polovici 18. storočia. Ide o skrinkové drevené hodiny z hnedého lakovaného dreva s profilovaným nástavcom. Zaujímavosťou je nepochybne, že hodi-

nový plne funkčný stroj bije celú hodinu a má štvrťhodinové odbíjanie.

Ďalším nemenej zaujímavé prírastky sú dva výrobky pochádzajúce z talianskej fajansovej dielne. Prvým z nich je čutora s guľovitým telom z dvoch strán sploštená datovaná do 17. storočia. Celoplošný maľovaný dekór má z oboch širších strán nádoby, v kruhovom medailóne s figurálnym motívom je na jednej strane poprsie vojaka v zbroji, na druhej strane postava rybára so sieťou cez plece. Druhý výrobok, pyskatý džbán, tzv. Schnabelkrug pochádza z 19. storočia. Má guľovité bruško, valcovité hrdlo, široké ústie s tvarovanou výlevkou do pyšteka s celoplošným maľovaným dekór – na čelnej strane bruška motív dvojhlavej orlice, zvyšnú plochu vyplňajú fantastické bytosti a rastlinný dekór v renesančnom štýle, mesto Pesaro.

Fajansa je druh reprezentatívnej keramiky s bielou olovnato-cínčitou glazúrou a maľovaným zväčša štvorfarebným dekórom, spočiatku bola určená šľachte a bohatým mešťanom, ktorým nahrádzala

nedostatkový porcelán. Kúpou dvoch predmetov talianskej fajansy sa obohatil súbor historickej keramiky Západoslovenského múzea v Trnave a zvýšila sa kvalita pripravovaných výstav.

L. Duchoňová

Do umeleckej zbierky pribudli tri obrazy – olejomalby od slovenského autora Františka Viktora Podolaya (1905 – 1958), ktoré do múzea venoval jeho syn. Námety – Dievčatá v kostole, Procesia a Dedinský pohreb dopĺňajú nielen umelecký, ale i etnografický fond. Všetky diela vznikli medzi rokmi 1929 a 1945.

S. Jurčová

Vydali sme...

Agáta a Justína stále vymýšľajú – pracovný list k výstave Detský svet 3

Bilten k výstave Sto rokov MHD v Trnave

Bilten Za hradbami Malého Ríma – pre deti k expozícii Dejiny Trnavy

Pohľadnice

Bilten Stredy u Bernoláka

Drobnosti z múzea

Memorandá o spolupráci

Memorandum o vzájomnej spolupráci s Trnavskou univerzitou v Trnave podpísala s riaditeľkou múzea Mgr. Luciou Duchoňovou prof. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD., splnomocnená zástupníkom rektora.

Memorandum o spolupráci s OZ Lifestarter podpísal s riaditeľkou múzea Mgr. Luciou Duchoňovou Mgr. Michal Koricin, PhD.

Bolo u nás

● Trnavský župan Jozef Viskupič privítal 7. augusta v Západoslovenskom múzeu v Trnave delegáciu z Olomouckého kraja na čele s hejmanom Ladislavom Oklešťekom.

● V sobotu 9. augusta 2025 v záhrade Západoslovenského múzea v Trnave bola zastávka veteránov v rámci podujatia Trnavských 100 km, 28. ročníka zrazu historických vozidiel.

● V Múzeu knižnej kultúry podal 13. augusta odborný výklad na tému knižnej kultúry pre členov klubu dôchodcov Spolku slovenských knihovníkov a knižníc knihovedec Milan Ševčík.

● Účastníci Dobrofestu 2025 v dňoch 20. – 22. augusta navštívili expozíciu DOBRO – dvorana slávy v Dome hudby Mikuláša Schneidera Trnavského.

● Deň vínnych pivníc organizovaný spolkom Vincech a Mestom Trnava mal v sobotu 25. 10. svoju zastávku aj v pivnici Západoslovenského múzea v Trnave.

Novinky v múzeu:

● Cezhraničnú spoluprácu s našimi českými susedmi spečiatil trnavský župan Jozef Viskupič na pôde Západoslovenského múzea s hejmanom Olomouckého kraja Ladislavom Oklešťekom 6. augusta 2025.

● Stretnutie cezhraničných partnerov k spoločnej príprave projektu Interreg SK-

CZ/2025/6_Kultúra sa konalo 14. augusta v Západoslovenskom múzeu. Spoločný projekt realizácie vinohradníckej expozície v pivničných priestoroch bývalého klariského kláštora s Múzeom mesta Brno, hrad Špilberk má priniesť prepojenie dvoch tematických výstav s názvom Vinohradníctvo od hradu Špilberk až po kláštor klarisiek v Trnave.

● Dňa 5. septembra 2025 nás opustil RNDr. Branislav Matoušek, CSc. (1933 – 2025), náš bývalý zamestnanec, popredný slovenský ornitológ, zoológ a muzeológ, čestný občan mesta Trnava.

● Do našej knižnice pribudla Červená kniha bezstavovcov Slovenska, spoluautorkou kapitoly o pavúkoch je zooloგიčka múzea Anna Šestáková.

● Dňa 28. októbra bola v Divadle Jána Palárika ocenená in memoriam aj naša bývala kolegyňa muzikologička Edita Bugalová cenou Trnavského samosprávneho kraja.

● Študenti histórie z Trnavskej univerzity sa v pondelok 13. októbra 2025 zúčastnili prednášky knihovedca Milana Ševčíka o muzeológii v Múzeu knižnej kultúry.

● Koncom októbra sme prijali posilu na prezentačné oddelenie, brigádnicky nám bude vypomáhať študentka Lucia Martinkovičová.

● Na ekonomické oddelenie bola na zastupovanie za Alenu Viskupovú prijatá Ing. Mária Ivaničová.

Účasť odborných zamestnancov na externých podujatiach s príspevkom:

● V rámci cyklu Potulky Malým Rímom v nedeľu 31. 8. 2025 o 17,00 komentovala PaedDr. Simona Jurčová obrazovú prezentáciu o trnavskej židovskej komunite v Synagóge – centre súčasného umenia.

● 10. – 12. septembra 2025, XXIII. Arachnologická konferencia (Východná). Mgr. Anna Šestáková, PhD. prezentovala príspevok Arachno dni 2025 – Poľana.

● Etnologička múzea Aneta Vlčková sa v dňoch 24. – 26. 9. 2025 zúčastnila XXVIII. ročníka odbornej konferencie Etnológ a múzeum vo Vlastivednom múzeu v Považskej Bystrici s príspevkom Súbor negatívov Alžbety Lichnerovej z výskumu tradičného textilu na západnom Slovensku.

● 7. – 9. októbra 2025, 20. Stretnutie prírodovedcov (Banská Bystrica). Mgr. Anna Šestáková, PhD. prezentovala príspevok Kým ich nezatopí: Pavúky z Podpoľania.

● V dňoch 13. a 14. októbra 2025 sa archeológ Západoslovenského múzea v Trnave Mgr. Andrej Sabov, PhD. zúčastnil medzinárodného seminára Traces of the Roman frontier. S prednáškou Trnava and Its Surroundings in the

Roman and Migration Periods.

● V rámci cyklu Trnavské kontexty mala v stredu 24. 9. o 17:00 v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave PaedDr. Simona Jurčová komentovanú prezentáciu o trnavskej štvrti Vozovka.

● Vedeckej konferencie Korene poznania: Vzdelávanie v historických súvislostiach sa zúčastnil kurátor historickej knižnice Mgr. Milan Ševčík s príspevkom Marcus Tullius Cicero a jeho dielo v historickej knižnici Západoslovenského múzea v Trnave (13. a 14. 11. 2025).

● V rámci cyklu Trnavské kontexty mala v stredu 26. 11. o 17:00 v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave PaedDr. Simona Jurčová komentovanú prezentáciu Staré fotografie.

● V komunitnom centre Baobab v Nitre prednášal pre deti 24. novembra 2025 o knižnej kultúre Mgr. Milan Ševčík.

● Mgr. Andrej Sabov, PhD. bol spoluautorom príspevku Memory and Material: Archaeological Research of a WWII Aircraft Crash near Trnava na medzinárodnej konferencii Living heritage: Knowledge, identity, practice, ktorá sa konala v dňoch 27. – 28. novembra 2025 na Trnavskej univerzite.

S. Jurčová

Fantastické motýle - súťaž

Západoslovenské múzeum v Trnave vyhlasuje výtvarnú súťaž na tému Fantastické motýle pre všetky deti vo veku od 7 do 15 rokov. Inšpiráciu môžete hľadať medzi motýľmi v našom múzeu alebo v Motýľom dome Papilonia v Bratislave, ktorý je partnerom súťaže. Súťažné diela môžu zachytávať celého motýľa alebo len detail krídla, jeho vzory a farby. Dovoľené sú ľubovoľné výtvarné techniky. Najlepšie výtvarné práce vyberie päťčlenná odborná porota, v ktorej zasadnú aj skúsení ilustrátori Mgr. art. Filip Horník, ArtD. a Mgr. art.

Hedviga M. Gutierrez. Vybrané súťažné práce sa stanú súčasťou výstavy Fantastické motýle.

Uzávierka súťaže:
31. január 2026

Vyhlasenie výsledkov:
19. marca 2026.

Hlavnú cenu – darčekový poukaz pre dvoch do Motýľieho domu Papilonia v Bratislave – sponzorsky poskytol Motýľí dom Papilonia, Bratislava.

A. Šestáková

Informácie

**ZÁPADOSLOVENSKÉ
MÚZEUM V TRNAVE**
Múzejné námestie 3

Otváracie hodiny:

Ut – Pia 8,00 – 17,00

So - Ne 11,00 – 17,00

V pondelok zatvorené

**DOM HUDBY
MIKULÁŠA SCHNEIDERA
TRNAVSKÉHO**

*Ul. Mikuláša Schneidera
Trnavského 5, Trnava*

*(budova prístupná aj pre
imobilných návštevníkov)*

Zimná sezóna

Vstup len na objednávku

Návštevy prosíme ohlasovať cez pracovné dni u lektorov v hlavnej budove na tel. č. 033/5512 913

**MÚZEUM KNIŽNEJ
KULTÚRY**
Námestie sv. Mikuláša 10

Zimná sezóna

Vstup len na objednávku

Návštevy prosíme ohlasovať cez pracovné dni u lektorov v hlavnej budove na tel. č. 033/5512 913

**OBJEDNÁVKY:
033/ 551 29 13**

**KONTAKTY:
zsmuzeum@zsmuzeum.sk
www.zsmuzeum.sk**

**Facebook:
Západoslovenské múzeum**

**Instagram:
Západoslovenské múzeum**

Fotografovanie a filmovanie svadieb

Na vybratých miestach interiéru a exteriérov Západoslovenského múzea v Trnave je možné snímať svadby. Potrebné informácie nájdú záujemcovia na internetovej stránke múzea.

V záložke Svadby je zverejnený cenník a žiadatelia si môžu stiahnuť tlačivo Žiadosť na snímanie svadby, vyplníť ho a mailom zaslať na adresu múzea zsmuzeum@zsmuzeum.sk alebo priniesť podpísané osobne do múzea.

Knižnica Západoslovenského múzea v Trnave

Príručná knižnica múzea je špeciálna a odborná knižnica určená len na prezenčné štúdium. Poskytuje knižničné a informačné služby interným a externým používateľom a bádateľom. Primárne je vybudovaná od počiatku múzea pre potreby odborných zamest-

nancov. Od roku 2002 slúži verejnosti, obsahuje vyše 22000 knižných jednotiek.

Otváracie hodiny študovne
pondelok – piatok:

10,00 – 12,00

13,00 – 15,00

telefón študovňa

033/5917345

mobil na knižničku:

+421 902611327

e-mail knižnice:

kniznica.zsm@gmail.com

Pre bádateľov

Na webovej stránke múzea www.zsmuzeum.sk je v záložke Knižnica zverejnený cenník bádateľských služieb.

Záujemca o bádanie vo fondoch Západoslovenského múzea v Trnave mailom oznámi základné údaje: meno a priezvisko, názov vysielajúcej organizácie, účel bádania (publikačný, prezentačný,

študijný a pod.), predmet, resp. tému bádania a kontakt.

Žiadosť bádateľa posúdi riaditeľka múzea. Následne bádateľ komunikuje s prideľným odborným zamestnancom, ktorý mu zašle mailom tlačivá na vyplnenie a ďalej postupuje podľa inštrukcií. Vyplnenú a podpísanú žiadosť posúdi riaditeľ múzea.

Telefón: 033/5512913

Západoslovenské múzeum • Múzejné noviny vydáva raz za polrok Západoslovenské múzeum v Trnave, zriaďovateľom ktorého je Trnavský samosprávny kraj • Redakčná rada: šéfredaktorka: Mgr. Lucia Duchoňová • Výkonná redaktorka: PaedDr. Simona Jurčová • Členovia: Mgr. Aneta Vlčková, Mgr. Milan Ševčík, Mgr. Andrej Sabov, Mgr. Anna Šestáková, PhD., Mgr. Matej Krnáč • Autori fotografií: Martin Jakobič, Mária Kuššová, Anna Šestáková, Adriána Takáčová, Milan Ševčík, Jana Veselská, internet • Texty neprešli jazykovou úpravou • Grafická úprava a tlač: Kon-press • ISSN 2453-9686